Lagen kräver bra ljudmiljö på arbetsplatsen

Dåliga ljudmiljöer som innebär risk för människors hälsa är förbjudna i lag. I alla lokaler där arbetstagare befinner sig ska ljudmiljön anpassas utifrån den verksamhet som bedrivs i lokalen. Lokalerna ska dessutom vara tillgängliga för och kunna användas av arbetstagare med nedsatt hörsel.

Här är en liten guide till hur ljudmiljön i arbetslivet regleras av Arbetsmiljölagen och tillhörande föreskrifter samt av rekommendationer och andra regelverk.

Arbetsmiljölagen:
Lagen säger att en arbetslokal ska vara utformad och inredd så att den är lämplig ur arbetsmiljösynpunkt. Lagen säger också att arbetsförhållandena ska anpassas till människors olika förutsättningar i fysiskt och psykiskt avseende, och att de arbetshygieniska förhållandena när det gäller ljud ska vara tillfredsställande.

Föreskrifter från Arbetsmiljöverket förtydligar arbetsmiljölagen:

Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1)
Arbetsgivaren ska regelbundet undersöka arbetsförhållandena och bedöma riskerna för att någon kan komma att drabbas av ohälsa eller olycksfall i arbetet. Arbetsgivaren ska omedelbart eller så snart det är praktiskt möjligt genomföra de åtgärder som behövs för att förebygga ohälsa i arbetet.

När kompetens inom den egna verksamheten inte räcker för det systematiska arbetsmiljöarbetet eller för arbetet med arbetsanpassning och rehabilitering, ska arbetsgivaren anlita företagshälsovård eller motsvarande sakkunnig hjälp utifrån.

Buller (AFS 2006:16)
I föreskriften definieras buller som ”icke önskvärt ljud” och omfattar såväl störande ljud som hörselskadligt ljud. Enligt föreskriften ska arbetsgivare särskilt uppmärksamma ”negativa effekter på hälsa för arbetstagare som kan vara särskilt känsliga för ljud”.

Arbetsplatsens utformning (AFS 2009:2)
Arbetsplatser, arbetslokaler och personalutrymmen ska vara lämpligt utformade och inredda med hänsyn till deras ändamål, ljudegenskaper och förekommande bullerkällor. De ska planeras, disponeras

och isoleras mot omgivningen så att bullerexponeringen reduceras till lägsta praktiskt möjliga nivå och så få som möjligt utsätts för buller. Arbetsplatser, arbetslokaler och personalutrymmen ska, om det behövs, vara tillgängliga för och kunna användas av arbetstagare med funktionsnedsättning.

De allmänna råden uppmärksammar behovet av åtgärder avseende störande ljud. Bland annat behöver stor omsorg ägnas den akustiska planeringen; ljudmiljön behöver planeras efter vilka hörselkrav arbetsuppgifterna ställer. I lokaler avsedda för talad kommunikation har rumsakustiken speciellt stor betydelse för hur lokalen fungerar. Lokalerna ska alltså ha en för ändamålet lämplig efterklangstid och i övrigt vara utformade så att tal lätt kan uppfattas. Den mänskliga rösten kan vara en bullerkälla och ovidkommande tal i till exempel en kontorsmiljö kan utgöra en olägenhet.

Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd anger inga värden för när ljud från olika bullerkällor ska anses vara störande ljud i arbetslivet. Sådana regler finns för byggakustik. Dessa regler omfattas av Boverkets byggregler och gäller viss typ av arbetslokaler (se nedan).

Boverkets byggregler (BBR12):

Byggnader och deras installationer ska utformas så att ljud från byggnadens installationer, från angränsande rum och ljud utifrån dämpas. Detta ska ske i den omfattning som den avsedda användningen kräver och så att de som vistas i byggnaden inte besväras av ljudet. I lokaler skall efterklangstiden väljas efter vad ändamålet med utrymmet kräver.

I de allmänna råden säger man att föreskriftens krav på byggnaden är uppfyllt om man uppnår ljudklass C enligt SS 25268:2007. Om bättre ljudförhållanden önskas kan ljudklass A eller B väljas.

Svensk standard (SS) omfattar olika dokument med bland annat riktvärden avseende byggnation. I SS 25268:2007 finns riktvärden avseende *Byggakustik – ljudklassning av utrymmen i vårdlokaler, undervisningslokaler, dag och fritidshem, kontor*. Standardens syfte är bland annat att hjälpa kommuner och andra ansvariga aktörer att ställa relevanta ljudkrav. Standarden klassindelar krav som kan ställas på ovanstående verksamhetslokaler avseende olika typer av bullerkällor. Standarden har fyra ljudklasser: A, B, C och D. Ljudklass C är den miniminivå som uppfyller Boverkets föreskrifter. Om man önskar bättre ljudförhållanden kan ljudklass A eller B användas.

Genom att följa gällande standard kan man effektivisera och säkra arbetet med ljudmiljön. Standarden kan användas i flera skeden av en byggprocess, men går också att använda som riktmärke vid åtgärder avseende störande ljud på arbetsplatsen. Standarden gör det möjligt att ställa relevanta och samordnade ljudkrav, utan att behöva vara insatt i byggnadstekniska aspekter.

HRF anser att alla arbetslokaler som är huvudsakligen avsedda för kommunikation och koncentration ska ha ljudklass A som ett krav.